

[J. Oskar Andersen.]

anvendte Udtrykket „Folkekirke“, ønskede den netop at ordne Bestyrelsen af den evangelisk-lutherske Kirke saaledes, at Folket selv, Menigheden, som hørte til den evangelisk-lutherske Kirke, fik Medbestemmelsesret. Men siden den Tid er man rundt omkring i Verden blevet klar over, at der i Begrebet „Folkekirke“ ligger endnu mere. Ovre i Amerika har man gennem Livets Praksis faaet Øjnene op for, at der i Begrebet Folkekirke ligger noget mere, nemlig det, Ministeren betonede: at det er en Kirke, som ønsker at betjene alle, som derfor ønsker netop at ordne sig sognevis, saaledes at den staar rede til at gøre en Gerning for alle. Derved adskiller den sig fra den gennemførte Frikirke, og derfor er det ogsaa, jeg foretrækker ikke at tale om Frikirke i den absolutte Forstand, som man fra socialdemokratisk Side ynder at tale om, men hellere at tale om en Adskillelse, som medfører Selvstændiggørelse af Folkekirken, men saaledes at Folkekirken ikke skal opgive det Formaal, den hidtil med Ære har varetaget, nemlig at betjene alle, der vender sig til den, hvad enten de staar som — man kan sige — fuldt ud aktive, bekendende Kristne eller ikke. Jeg haaber, man vil vedblive dermed, og jeg antager, at netop Gennemførelsen af saadanne Tanker som dem, vi her drøfter, om Nedsættelsen af et kirkeligt Udvalg, og Resultatet af dette kirkelige Udvalgs Arbejde vil føre til Bevarelse af Kirken netop med denne folkekirkelige Karakter.

Maa jeg saa blot endnu til Venstres ærede Ordfører (Vejen) sige, at han aabenbart ikke har forstaaet fuldt ud, hvad jeg mente om den kirkelige Udvikling. Det ærede Medlem udtalte, at jeg gik tilbage til Vaalse-Sagen som det, der bragte noget nyt ind, afbrød Udviklingen, men saa gik vi dog med til at virke for J. C. Christensens Kirkelove. Jeg forstaar ærlig talt knap, hvad den ærede Ordfører egentlig mente med, at der var noget modsigende i vor Stilling her. Det, jeg gjorde opmærksom paa, var, at det radikale Parti ved sin Stilling til Vaalse-Sagen har tjent, kan man sige, Folkekirkens kirkelige Udvikling i allerhøjeste Grad, nemlig ved at optræde saa udæskende, saa tydeligt understregende dette, at man ønskede denne Folkekirke undergravet som Kirkesamfund. Dette vakte en Arbejdsiver indenfor kirkelige Kredse, som jeg staar nær. Jeg taler ikke her som Politiker, men som Medlem af Kirken. Jeg har billiget det Arbejde, man siden

Vaalse-Sagen har søgt at gøre for at komme de radikale kirkepolitiske Tanker til Livs, og jeg mener, vi har haft Held med os. Man kan ikke se bort fra, at det har været det konservative Folkeparti, der, for saa vidt denne Kamp skulde afgøres paa Rigsdagen, har tjent denne Sag og ønsket at være Tjener for den. Det har det konservative Folkeparti bl. a. vist ved i sin Tid at opfordre mig til at gaa ind i Rigsdagen og ved at gøre mig til Ordfører ved de forskellige Lejligheder, hvor disse Kampe har staaet. Det er den Udvikling, jeg gjorde opmærksom paa, og jeg gjorde tillige opmærksom paa, at vi stod sammen med Venstre, saa længe Venstre fulgte den Linie, J. C. Christensen var Talsmand for, og jeg udtrykte derfor min Beklagelse over, at Venstre vilde springe fra. Og i Slutningen af min Tale nævnte jeg, at den egentlige, den dybe Baggrund for hele den radikale Kirkepolitik, vi fra konservativ og kirkelig Side har bekæmpet, har sin Rod i Askov-Adresserne. Alt, hvad der ligger forud derfor, kan nok kaldes Arbejde for Frihedslove, men det var Frihedslove, der ikke sprængte Folkekirken som Samfund. Men fra det Øjeblik man sagde — det var navnlig et politisk Parti, som tog det op —: Det, vi vil arbejde for, er „Præstefrihed“, d. v. s. Symbolforpligtelsen skal væk, Folkekirken skal miste sit konfessionelle Præg, fra det Øjeblik maatte vi optage Kampen og modarbejde det, der var tilsigtet: at omdanne Folkekirken til en bekendelsesløs Indretning, splitte den i enkelte Menigheder, saaledes at Samfundspræget forsvandt. Det var derfor, vi dannede dette private Udvalg af 1916, og derfor fremkom vi med dette Forslag, og som den ærede Ordfører for Socialdemokratiet rigtigt siger, fandt vi megen Velvillie og Imødekommenhed fra Socialdemokratiets Side, men vi fandt dog større Imødekommenhed fra det konservative Folkepartis Side, som nemlig den Gang sagde: Kan De opnaa det, skal vi fuldt ud støtte Dem! Og det har vist det ved sin Adfærd netop overfor dem, der støttede denne Sag, og man optog det som et Program punkt paa det konservative Folkepartis Program.

Jeg finder altsaa ikke, at der er nogen som helst Modsigelse i dette, at vi fra konservativ Side støttede Kirkelovene af 1922, og det er ogsaa fra anden Side blevet erkendt, at vor Hjælp medførte, at man kunde gennemføre dem, og gennemføre det, som er Kronen paa disse Love: Loven om Bispevalg og Stiftsbaandsløsning. Derfor forstaar jeg saare vel, at naar Venstre vælger en Ordfører, der har det Standpunkt som det